

A világ terrorfenyegetettségének alakulása

2004 és 2011 között

TÁLÁS PÉTER SAJTÓRA
RENDEZETT, RÖVIDÍTETT TANULMÁNYA

ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM
STRATÉGIAI VÉDELMI KUTATÓINTÉZET

Az amerikai kormány által alapított Nemzeti Terrorellenes Központ (National Counter-terrorism Center – NCTC) Worldwide Incident Tracking System (WITS) nevű adatbázisa, amely 2004 januárja óta gyűjti a világban elkövetett terrorcselekményekre vonatkozó különböző adatokat, 2012 áprilisában tette elérhetővé az elmúlt esztendő egészére vonatkozó statisztikáját. A jelen írás azonban – amely a világ terrorfenyegetettségével foglalkozó elemzés – nem csupán a 2011-es esztendőt mutatja be, hanem igyekszik összefoglalni a világ elmúlt nyolc évben tapasztalt terrorfenyegetettségének főbb jellemzőit is.

Az amerikai kormány által alapított Nemzeti Terrorellenes Központ (National Counter-terrorism Center – NCTC) Worldwide Incident Tracking System (WITS) nevű adatbázisa, amely 2004 januárja óta gyűjti a világban elkövetett terrorcselekményekre vonatkozó különböző adatokat, 2012 áprilisában tette elérhetővé az elmúlt esztendő egészére vonatkozó statisztikáját. A jelen írás azonban – amely a világ terrorfenyegetettségével foglalkozó elemzés – nem csupán a 2011-es esztendőt mutatja be, hanem igyekszik összefoglalni a világ elmúlt nyolc évben tapasztalt terrorfenyegetettségének főbb jellemzőit is.

A Worldwide Incident Tracking System (WITS) azokat a végrehajtott támadásokat tekinti terrorcselekménynek, amelyek során csoportok vagy egyének politikai motiváció alapján, szándékosan vagy meggondolatlanból civileket, illetve nem harcolókat (*non-combatant*), vagy azok tulajdonát támadják, s az akció nem esik a politikai erőszak olyan más, különleges kategóriájába, mint a bűnözés, a zavargások, vagy a törzsi erőszak. A támadások (*attacks*) mellett a WITS alapadatként számon tartja a merényletek halálos áldozatait (*dead*), sebesültjeit (*wounded*), illetve a túszként fogva tartottakat (*hostage*), továbbá az áldozatok – a halottak, a sebesültek és a túsok – összességét (*victims*).

■ A 2011-es év terrorfenyegetettségéről

A WITS adatbázisa 2011-ben 10 281 terrortámadást regisztrált szerinte a világban, melyeknek 12 532 halálos áldozata, 25 903 sebesültje és 5554 túsáldozata volt, vagyis összesen 43 989 áldozatot követeltek a merényletek. 2010-hez képest az elmúlt évben valamennyi kategória adatai csökkentek: a merényletek száma 11,68, a halálos áldozatoké 5,02, a sebesülteké 15,59, a túsok száma 8,22, az összes áldozat száma pedig 11,89%-kal. A csökkenés mértéke ugyanakkor 2011-ben a halálos áldozatok, a sebesültek és a túsok kategóriájában kisebb volt, mint 2010-ben (a merényletek száma 2010-ben 6,13%-kal növekedett). Az egy merényletre eső áldozatszám 2011-ben 4,27 főt tett ki átlagosan, ez az elmúlt nyolc év legalacsonyabb mutatója. 2004-hez képest több mint 55%-kal csökkent a terrortámadások hatékonysága.

■ A világ térségeinek terrorfenyegetettségi aránya (2010–2011) Merénylet

A világ terrorizmus szempontjából legfenyegetettebb térségei közé 2011-ben is Dél-Ázsia, a Közel-Kelet és Afrika tartozott valamennyi kategóriában. E három térségben követék el a merényletek 85,25%-át, innen került ki a halálos áldozatok

91,64, a sebesültek 89,42 és túsok 92,15%-a. Bár kategóriánként 2010-hez képest nem változott a három térség sorrendje, de míg Dél-Ázsiában és Közel-Keleten valamennyi kategóriában csökkentek a mutatók, Afrika esetében a merényletek és túsok száma is emelkedett.

A legfenyegetettebb első három térséget a világ egyéb térségei az alábbi sorrendben követik: Délkelet-Ázsia, Dél-Amerika, Kelet-Európa, Európa, Kelet- és Közép-Ázsia, s végül Észak-Amerika. Közülük az elmúlt évben csak Dél-Amerikában (valamennyi kategóriában), Európában (halott és sebesült), illetve Kelet- és Közép-Ázsiában (valamennyi kategóriában) volt tapasztalható növekedés.

2011-ben a WITS adatai alapján a vizsgált négy alapkategóriában összesítve 14 ország – Afganisztán, India, Irak, Izrael, Jemen, Kolumbia, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Közép-Afrika, Nigéria, Oroszország, Pakisztán, Szomália, Szudán, Thaiföld – került a legfenyegetettebb első tíz ország közé. A kategóriánként első tízbe tartozó országokban követtek el a terrortámadások 89,52%-át (2010-ben 89,34%). A halálos áldozatok esetében ez az arány 92,14% (92,62%), a sebesülteknél 90,7% (92,58%), a túsoknál pedig 93,19% (95,34%).

Az első tíz országban 2010-hez képest 2011-ben együttesen valamennyi kategóriában csökkentek a terrorfenyegetettség mutatói: a merényletek esetében 11,5%-kal, a halálos áldozatokéban 5,5%-kal, a sebesültekében 17,3%-kal, a túsok esetében pedig 10,28%-kal. A csökkenés üteme – a merényletek kivételével – valamennyi kategóriában meghaladta a világ egészében tapasztalható csökkenés ütemét.

■ A legfenyegetettebb első tíz ország (2010–2011)

A legfenyegetettebb országok körébe 2010-hez képest 2011-ben csupán két új állam került: Nigéria (merénylet, halálos áldozat) és Izrael (merénylet). További kettő – Jemen és Szudán – csak annyiban

„új”, hogy 2011-ben más kategóriában került be (illetve más kategóriába is bekerült) a legfenyegetettebb első tíz közé (Jemen: sebesültek és túsok; Szudán: halálos áldozatok és túsok), mint 2010-ben (Jemen: halálos áldozat; Szudán: túsok). Az említett négy országon kívül az összes többi ország 2010-ben is tagja volt a legfenyegetettebb első tíznek. 2011-ben Afganisztán, India, Irak, Kolumbia, Pakisztán és Szomália valamennyi kategóriában, Nigéria, Oroszország és Thaiföld három kategóriában, Szudán és Jemen két kategóriában, míg Izrael, a Kongói Demokratikus Köztársaság és Közép-Afrika egy-egy kategóriában lett tagja a legfenyegetettebb első tíznek.

■ A 2004–2011 közötti időszak terrorfenyegetettségéről

A WITS adatbázisa szerint a 2004 és 2011 között eltelt nyolc év során 87 456 terrorista merényletet követtek el szerinte a világban, melyeknek 121 280 halálos, 247 631 sebesült és 88 772 tús áldozata volt, vagyis az áldozatok összlétszáma 457 683 főt tett ki. A fenyegetettség a 2004 és 2006 közötti években erősödött a legdinamikusabban: három év alatt a merényletek száma 442%-kal, a halálos áldozatoké 273%-kal, a sebesülteké pedig 221%-kal nőtt meg. S bár 2007-ben még valamennyi említett kategóriában emelkedtek a számok, a növekedés dinamikája már elmaradt a korábbi évektől. A túsok esetében a csúcspontot 2005 jelentette, de ebben az évben a túszejtések 92,97%-ára a sajátos földrajzi helyzetű (s így túszejtésre különösen alkalmas) Nepálban került sor. A túsok kategóriája további két szempontból is különleges. Egyrészt 2011-re a fenyegetettség mértéke kizárólag ebben a kategóriában csökkent a 2004-es kiinduló szint alá, másrészt a 2005-től (a túsok), illetve 2007-től (a merényletek, a halálos áldozatok és a sebesültek terén) megindult csökkenés kizárólag e kategóriában tört meg és fordult rövid időre növekedésbe. 2009-ben ugyanis négy országban is ezres nagyságrendet tett ki a túsok száma – Pakisztánban (3366), Indiában (2089), a Kongói Demokratikus Köztársaságban (1096) és Szomáliában (1053) –, s így a világ összes túsának 70,74%-át ezekben az országokban ejtették foglyul. A többi kategóriában 2007-től a csökkenés lényegében folyamatos volt (csupán a merényletek száma növekedett kissé a 2010-es évben), jóllehet még napjainkban is jócskán meghaladja a 2004-es kiinduló szintet.

Az egy merényletre eső áldozatszám – az összes áldozatra vetítve – 2004 és 2011 között 9,55 fő/merényletről 4,27 fő/merényletre esett vissza, vagyis nyolc év alatt több mint 55%-kal csökkent a terrortámadások hatékonysága.

■ **Térségenként.** A WITS adatai szerint a 2004 és 2011 közötti nyolc évben Dél-Ázsia és a Közel-Kelet volt a két, terrorizmusnak leginkább kitért térség. A nyolc év átlagában itt követtek el a világ összes merényletének 75,86%-át (az éves szélső értékek: 2004 – 72,27%, 2006 – 80,36%), itt vesztette életét a halálos áldozatok 74,6%-a (2004 –

63,18%, 2006 – 84,92%), s esett áldozatul a sebesültek 79,38%-a (2004 – 69,4%, 2006 – 90,91%). A túsok esetében – a már említett kiugró nepáli adatok ellenére is – csak 70,98% a nyolc év átlaga (2011 – 37,47%, 2005 – 96,77%), s ez az egyetlen olyan kategória, ahol Afrika a két térség elé került 2011-re.

■ **Közel-Kelet.** 2004 és 2011 között e térségben követték el az összes merénylet 39,49%-át (34 533), itt esett áldozatul a halottak 45,17%-a (54 780), a sebesültek 52,07%-a (128 934) és a túsok 8,66%-a (7886).

A közel-keleti térség kiugró adatai Irakhoz, illetve kisebb mértékben Izraelhez és a Gázai övezetnek kapcsolódnak. Irak terrorfenyegetettsége olyannyira szignifikáns a térség szempontjából (a merényletek 79,8%-a, halottak 94,78%-a a sebesültek 91,4%-a, a túsok 56,65%-a a nyolc év átlagában), hogy gyakorlatilag valamennyi kategóriában nyomon követhető az iraki háború fordulatai. Így a 2003-ban meginduló megszállásellenes és felekezeti közötti fegyveres harcok kiszélesedése, Abu Muszab al-Zarkavinnak, az al-Káida iraki szervezete (a Jamaat al-Tavhid va al-Dzsíhád) vezetőjének 2006. júniusi halála, továbbá a David Petraeus tábornok által indított „surge”, illetve a síita-szunnita felekezeti küzdelmek 2007-es kifáradása. Igaz ez a túsok kategóriájának eltérő átlaga mellett is, hiszen a 2004–2008 közötti időszak 91,69%-os iraki átlagát a második négy év során a túszejtés radikális iraki csökkenése mellett annak a Gázai övezetben való látványos növekedése is komoly mértékben befolyásolta. Izrael és palesztin területek (Gáza és Ciszjordánia) terrorfenyegetettségének a térség egészére nézve csupán két területen volt időlegesen komolyabb hatása: 2008 és 2009 között a merényletek terén (25% és 20%), illetve 2009-ben és 2010-ben a túsok kategóriájában (86,98% és 88,92%). A dolgok természetéből fakadóan a palesztin területek közül az izraeli hadsereg által 2005-ben kiűrt Gázai övezet fenyegetettségi adatai magasabbak, s a kivétel, miként a 2008-as libanoni háború is, jól követhető az izraeli adatok alakulásán is.

A térségből Irak a lehetséges 32-ből (nyolc év, négy kategória) harmincszor, a Gázai övezet kilencszer, Izrael nyolcszor, Jemen háromszor, Törökország kétszer, Irán pedig egyszer szerepelt a világ legfenyegetettebb tíz országa között.

■ **Dél-Ázsia.** 2004 és 2011 között e térségben követték el az összes merénylet 36,93%-át (32301), itt esett áldozatul a halottak 31,04%-a (37646), a sebesültek 28,69%-a (71051) és a túsok 73%-a (64805).

Szemben a Közel-Kelettel, ahol a terrorfenyegetettség mértékét lényegében egyetlen állam, Irak határozta meg, a dél-ázsiai adatok négy ország – Afganisztán, Pakisztán, India és a 2004–2006 közötti években Nepál – között oszlottak meg. Míg azonban a nyolc év első felében (2004–2006) az indiai stratégiai támadások és nepáli maoista kommunisták által kirobbantott polgárháború je-

lentették a fő veszélyforrást, 2007-től az afganisztáni és pakisztáni terrortámadások váltak meghatározóvá. Az Indiában, Afganisztánban és Pakisztánban elkövetett merényletek már 2004 és 2006 között is a térség összes merényletének 58–62%-át tették ki, s ez az arány 2007–2008-ban 80–88%-ra, 2009-től pedig 97% fölé emelkedett. A térségből Afganisztán és India a lehetséges 32-ből (nyolc év, négy kategória) harminckétszer, Pakisztán huszonkilencszer, Nepál tizenhatszor, Sri Lanka tizenkétszer, Banglades kétszer szerepelt a világ legfenyegetettebb tíz országa között.

■ **Afrika.** 2004 és 2011 között itt követték el az összes merénylet 6,59%-át (5766), itt esett áldozatul a halottak 14,2%-a (17 216), a sebesültek 8,95%-a (22 161) és a túsok 13,61%-a (12 086).

Bár a WITS 45 terrorizmustól érintett afrikai országot tart számon, a kontinens terrorfenyegetettségét az általunk vizsgált időszak egészét tekintve alapvetően három ország: Szomália, a Kongói Demokratikus Köztársaság és Szudán határozta meg. 2004 és 2011 között ezekben követték el a térség összes merényletének 68,19%-át, innen került ki a halálos áldozatok 70,77%-a, a sebesültek 67,54%-a és a túsok 78,55%-a. Fontos azonban hangsúlyoznunk, hogy a nyolc év alatt voltak olyan esztendő, amikor más országok is jelentősen növelték egy-egy vizsgált kategória értékeit. Mivel azonban Afrika terrorfenyegetettsége 2005-től nőtt meg szignifikánsan, így ezen országok közül leginkább Nigériát, Csádöt és Algériát fontos megemlítenünk olyan országokként, amelyek 15%-ot meghaladó arányban szerepeltek egy-egy évben egy-egy kategória számai között.

A fekete kontinens az elemzők szerint is évek óta egyre markánsabb szerepet játszik a nemzetközi terrorizmusban. Míg a helyi jellegű konfliktusok és szervezetek – mint a szudáni polgárháború vagy az ugandai Úr Ellenállási Hadserege (LRA) – minimális globális kockázatot hordoznak magukban, az iszlamista terrorcsoportok és a terrorisztikus eszközökkel is élő gerillaszervezetek egyre inkább szaporodnak és erősödnek Afrikában. Az afrikai terrorizmust napjainkban alapvetően a szomáliai al-Sabab, a nigériai Boko Haram és az Iszlám Maghreb Al-Kaidájának (AQIM) háromszöge határozta meg, alaposan rányomva a bélyegét régiójuk, országuk politikai folyamataira és megítélésére.

A térségből Szomália a lehetséges 32-ből (nyolc év, négy kategória) tizenhatszszor, a Kongói Demokratikus Köztársaság és Szudán tizenkétszer, Nigéria hétszer, Csád, a Közép-Afrikai Köztársaság és Uganda háromszor, Nepál tizenhatszor szerepelt a világ legfenyegetettebb tíz országa között.

■ **Délkelet-Ázsia.** 2004 és 2011 között itt követték el az összes merénylet 4,22%-át (3689), itt esett áldozatul a halottak 4,45%-a (5391), a sebesültek 4,21%-a (10421) és a túsok 1,81%-a (1610).

A térségből Thaiföld a lehetséges 32-ből (nyolc év, négy kategória) huszonkétszer, a Fülöp-szigetek ti-

zenegyszer, Indonézia pedig egyszer szerepelt a világ legfenyegetettebb tíz országa között.

■ **Dél-Amerika.** 2004 és 2011 között itt követték el az összes merénylet 7,69%-át (6722), itt esett áldozatul a halottak 2,6%-a (3152), a sebesültek 1,99%-a (4933) és a túsok 2,57%-a (2283).

Dél-Amerika terrorfenyegetettsége egyértelműen Kolumbiához köthető. Az elmúlt nyolc év egészét tekintve ebben az országban követték el a térség összes merényletének 91,35%-át – a halálos áldozatok 93,88%-a, a sebesültek 95,22%-a és túsok 86,75%-a itt esett áldozatul. Kolumbia fenyegetettségének kiugró mértékét igen jól jelzi, hogy az ország a lehetséges 32-ből (nyolc év, négy kategória) huszonnyolcszor szerepelt a világ legfenyegetettebb tíz országa között.

■ **Kelet-Európa.** 2004 és 2011 között itt követték el az összes merénylet 2,9%-át (2534), itt esett áldozatul a halottak 2,04%-a (2471), a sebesültek 2,41%-a (5965) és a túsok 0,28%-a (245).

Terrorfenyegetettség szempontjából a kelet-európai térség főszereplője egyértelműen Oroszország, amely az elmúlt nyolc esztendőben a térség összes merényletének 92,98%-át, a halálos áldozatok 96,6%-át, a sebesültek 89,39%-át, s a túsok 88,98%-át tudhatja magáénak. Az ország számára az emlékezetes 2004-es év volt a letragikusabb esztendő, amikor négy stratégiai merénylet is elkövettek a területén (kétszer is bomba robbant a moszkvai metróban, augusztusban két repülőgépet robbantottak fel, s szeptember elején zajlott le a tragikusan végződő beszláni túsdráma). E támadások nagyságára jellemző, hogy a 2004-es esztendő összes halálos áldozatának 63,45%-a az említett merényletek során vesztette életét. Érdemes megjegyezni, hogy Oroszország közel hasonló arányban részesedik, ha fenyegetettségét a posztszovjet térség államaival együtt kezeljük. Ebben az esetben a merényletek 91,32%-a, a halálos áldozatok 94,57%-a, a sebesültek 87,48%-a és a túsok 88,98%-a esik Oroszországra. Bár az ország terrorfenyegetettsége 2004 után csökkent, de 2006 és 2010 között mind a merényletek, mind a halottak, mind pedig a sebesültek kategóriájában növekedett – ráadásul az utóbbiban 2008-tól az előbbi két kategóriánál gyorsabb ütemben. Oroszország a lehetséges 32-ből (nyolc év, négy kategória) tizenhatszor szerepelt a világ legfenyegetettebb tíz országa között.

A térség más országai (például Grúzia, Fehéroroszország, Moldova, Ukrajna) csupán egy-egy évben, egy-egy kategóriában, s főként egy-egy nagyobb merénylet alkalmával részesültek jelentékenyebb arányban a térség fenyegetettségéből. Ez azonban (a túsok kategóriáját kivéve) csupán egy esetben ért el 9%-nál magasabb arányt, a 15 halálos és 200 sebesült áldozatot követelő 2011. évi fehéroroszországi metrórobbantásnál a sebesültek kategóriájában (30,35%).

■ **Európa.** 2004 és 2011 között itt követték el az összes merénylet 2,27%-át (1986), itt esett áldozatul a halottak 0,33%-a (402), a sebesültek

A világ terrorfenyegetettségének alakulása 2004 és 2011 között

↳ 1,43%-a (3535) és a túsok 0,02%-a (22). Jóllehet Európában 2004 és 2011 között évente átlagosan csaknem 250 merényletet követtek el, az európai kontinens terrorfenyegetettségét az elmúlt nyolc évben mégis a 2004-ben Madridban, a 2005-ben Londonban, illetve a 2011-ben Oslóban és Utóyan elkövetett stratégiai terrortámadások határozták meg. E három merénylet kapcsoldódik ugyanis a vizsgált időszak összes európai halálos áldozatának 80,35%-a, sebesülteinek pedig 79,94%-a. Igaz ugyanakkor, hogy az Európában elkövetett merényleteken a WITS adatai szerint ennél jóval több ország osztozik. Görögország (772), Spanyolország (340), Franciaország (312), Nagy-Britannia (195) és Szerbia (149) tartozik azon országok közé, ahol a 2004–2011 közötti időszak egészét tekintve ötvennél több merényletet hajtottak végre. Az említett öt országban követték el az európai merényletek 86,50%-át. További nyolc olyan ország szerepel az adatbázisban, ahol tíz merényletnél többet regisztrált a WITS az elmúlt nyolc évben. Fontos látnunk ugyanakkor azt is, hogy a merényletek terén legfenyegetettebb öt ország közül négyben – Szerbiában, Spanyolországban, Franciaországban és Nagy-Britanniában – az utóbbi négy évben jelentősen csökkent a terrorcselekmények száma a nyolc év első négy évéhez képest, miközben Görögországban 2009-től jelentősen növekedett. A merényletek megoszlásának változását jól szemlélteti, hogy 2010 és 2011 folyamán Görögországban került sor az európai merényletek 72,11%-ára, illetve 87,04%-ára. A korábban leginkább terrorfenyegetett két országban – Spanyolországban és Franciaországban – viszont tartósnak mutatkozik a baszk ETA tevékenységének beszüntetése óta tartó merényletszám-csökkenés. Ez 2011-ben különösen Franciaország esetében volt látványos, itt ugyanis a tavalyelőtti 27 merénylettel szemben csupán két merényletet regisztrált a WITS (Spanyolországban 2010-ben négyet, 2011-ben egyet sem).

Miként azt fentebb jeleztük, 2011-ben a merényletek halálos áldozatainak és sebesülteinek számát egyértelműen a norvégiai kettős merénylet növelte meg a korábbiakhoz képest jelentősen. A halottak esetében az oslói és utóyai merénylet tette ki az európai áldozatok 95,06%-át, a sebesültek esetében pedig 66,66%-át. Ez utóbbi kategóriában további két országban mondhatók jelentősnek a 2011-es adatok: Görögországban (18 sebesült), illetve Franciaországban (16 sebesült). Vagyis az európai terrorcselekmények sebesülteinek 90,27%-án a WITS 2011-es adatbázisában szereplő 31 európai ország közül mindössze három osztozik. Európából Spanyolország kétszer (2004: halottak és sebesültek), Nagy-Britannia egyszer

(2005: sebesültek) szerepelt a világ legfenyegetettebb tíz országának listáján.

■ **Kelet- és Közép-Ázsia.** 2004 és 2011 között itt követték el az összes merénylet 0,11%-át (100), itt esett áldozatul a halottak 0,12%-a (148), a sebesültek 0,17%-a (419) és a túsok 0,01%-a (16). Kelet- és Közép-Ázsia a világ egyik legkevésbé terrorfenyegetett térsége. Az elmúlt nyolc évben egyetlen országa sem szerepelt a világ legfenyegetettebb országainak tízes listáján. Az itt elkövetett merényletek többsége Kína (44%), Tádzsikisztán (16%), Üzbegisztán (12%), valamint Kirgizisztán és Kazahsztán (9-9%) között oszlik meg. Halálos áldozatokat Kínában (64,19%), Üzbegisztánban (14,19%) és Kazahsztánban (11,49%), sebesülteket pedig Kínában (68,74%), Üzbegisztánban (16,47%) és Tádzsikisztánban (10,5%) követték el. A térségben a nyolc év alatt 16 túszt ejtettek, tizenhármát Kínában, három pedig Üzbegisztánban.

■ **Észak-Amerika.** 2004 és 2011 között itt követték el az összes merénylet 0,17%-át (152), itt esett áldozatul a halottak 0,06%-a (68), a sebesültek 0,05%-a (133) és a túsok 0,02%-a (19). Az elmúlt nyolc év során az észak-amerikai térség bizonyult a világ legkevésbé terrorfenyegetett területének. Az elmúlt nyolc évben egyetlen országa sem szerepelt a világ legfenyegetettebb országainak tízes listáján. Az itt elkövetett merényletek többsége Honduras (25%), az Egyesült Államok (23,03%), Mexikó (20,39%), továbbá Guatemala, Kanada és Haiti (együtt 22,37%) között oszlik meg. A 68 halálos áldozaton Honduras (23), az Egyesült Államok (16), Mexikó (13), Guatemala (8), Haiti (7) és Panama (1), a sebesültek csaknem 90%-án pedig az Egyesült Államok (58), Trinidad és Tobago (26), Mexikó (21) és Honduras (11) osztozott. Az Egyesült Államokban 2004 és 2011 között 35 merényletet követtek el – többségükben politikai anarchisták, illetve radikális környezetvédők és antiglobalisták. Az itteni 16 halálos áldozatból és 58 sebesültből 13 halott és 43 sebesült egyetlen eseményhez, a Fort Hood-i merénylet kapcsoldódik, ahol 2009 novemberében egy amerikai szunnita vallású katonatiszt, Nidal Malik Haszan örnagy lölte le, illetve sebesítette meg társait.

■ **A muzulmán országok terrorfenyegetettségéről.** A WITS adatbázisában 64 muzulmán, vagy 10%-nál nagyobb muzulmán kisebbséggel rendelkező ország szerepel. 2004 és 2011 között ezekben az országokban 69 833 merényletet követtek el (a világon végrehajtott merényletek 79,85%-át), melyeknek 105 103 halálos (87,38%) és 218 469 sebesült (88,22%) áldozata volt. Az adatok tehát első pillantásra azt mutatják, hogy a muzulmán országok a legveszélyeztetettebbek a terrorizmus szempontjából, s ez alighanem komoly mértékben járul hozzá ahhoz, hogy a világ (de főleg a nyugati) közvélemény az iszlamista terrorizmust tekinti az egyik legveszélyesebb terrorizmusfajta. A másik fő ok, ami ezt a közvélekedést erősíti, hogy a 2004–2011 közötti, nagy médiafigyelmet kiváltó stratégiai terrortámadások többsége (Madridtól

kezdve Londonon és az oroszországiakon keresztül Fort Hood-ig) kétségtelenül iszlamisták által elkövetett merényletek voltak.

A legfenyegetettebb országok közül két muzulmán – Irakkal és Afganisztánnal – azonban külön is foglalkoznunk kell. Részben azért, mert a NATO keretében itt hazánk katonái is jelen vannak, részben pedig azért, mert 2004 és 2011 között e két országban követték el a világ terrorcselekményeinek 45,79%-át, innen került ki a halottak 56,10%-a, a sebesültek 56,97%-a, a túsok 9,33%-a. Úgy véljük, önmagában is káros, hogy a túsok kivételével két olyan ország „termelte ki” a világ terrorcselekményeinek és áldozatainak közel felét, ahol a nemzetközi közösség fegyveresei a stabilitás megteremtésének jelszava alatt tevékenykednek. Még károsabb azonban az, hogy a különböző adatbázisok egyértelműen azt mutatják, hogy Afganisztánban 2002-től, Irakkban pedig 2003 nyarától szaporodtak meg, illetve váltak rendszeressé a terrorcselekmények. Ez azt jelenti – bármilyen kellemtelen is kimondani –, hogy a nemzetközi közösség ezen országokkal szembeni fellépése is hozzájárul a terrorfenyegetettség fokozódásához ezekben az országokban, mégpedig elsősorban azzal, hogy a megdöntött rendszerek helyére képtelen volt stabil államhatalmat állítani. S e két országhoz hozzászámíthatjuk az Afganisztánnal szomszédos Pakisztánt is, ahol a terrorfenyegetettség növekedéséhez bizonyítottan hozzájárultak az afganisztáni események és az amerikai hadsereg rakétátámadásai.

Ha tehát a muzulmán országok közül kiemeljük Irakot és Afganisztánt (ahol – mint említettük – a nemzetközi közösség maga is hozzájárul a terrorfenyegetettség szintjének emelkedéséhez), továbbá Pakisztánt, a muzulmán országok részesedési aránya már korántsem olyan kiugró, ami indokolná az iszlamista terrorizmusnak a közvéleményben élő képét. Irak, Afganisztán és Pakisztán (IAP) adja ugyanis a világ összes merényletének 55,37%-át, a halálos áldozatok 65,52%-át, valamint a sebesültek 66,45%-át. Nélkülük a muzulmán országok terrorfenyegetettségéből való részesedése a merényletekből 24,48%-ra, a halálos áldozatokból 21,14%-ra, a sebesült áldozatokból pedig 21,77%-ra csökken. Ez pedig nem különösebben kiemelkedő arány, ha figyelembe vesszük, hogy a világ lakosságának mintegy 23-26%-a muzulmán vallású.

Mindehhez hozzátehetjük, hogy a WITS adatbázisa szerint a muzulmán országokban elkövetett merényletek áldozatainak csupán egyetlen százaléka külföldi. Vagyis az itteni terrorcsoportok túlnyomó többsége is – hasonlóan az európaiakhoz és a dél-amerikaiakhoz – nemzeti vagy szubregionális jellegű, és pontosan körülhatárolható tevékenységi és veszélyeztetettségi területtel rendelkezik. Napjaink terrorizmusa tehát korántsem annyira globális jellegű, mint azt a tömegmédiák és politikai közbeszéd az elmúlt nyolc év során állította vagy sugallta. ■